

نویسنده: ظفر مهدی (Zafar Mehdi).

منبع و تاریخ نشر: کریدل « 2022-12-01 ».

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

نه یک انتخاب بلکه یک ضرورت: ایران و هند در حال
تنظیم مجدد روابط در بحبوحه تغییرات ژئوپولیتیکی

**Not a choice , but necessity:’ Iran, India
recalibrating ties amid geopolitical shifts**

به دنبال کاهش تجارت ناشی از تحریم های ایالات متحده، دهلی نو و تهران -
که به دلیل روابط قوی دوجانبه خود با مسکو تقویت شده اند - قرار است
روابط خود را در دوره جدیدی از چندقطبی بودن اوراسیا بازسازی کنند.

*Following a drop in trade brought on by US sanctions, New Delhi and Tehran
- boosted by their mutual strong relations with Moscow - are set to revamp ties
in a new era of Eurasian multipolarity.*

عکس توسط کریدل

*****

نه یک انتخاب ، بلکه یک ضرورت." به این ترتیب **علی باقری کنی** معاون وزیر امور
خارجه ایران در سفر ماه نوامبر خود به **هند** بر اهمیت روابط راهبردی و اقتصادی نزدیکتر تهران
و دهلی نو تاکید کرد .

کافی از تهران برای نخست وزیر **نارندرا مودی** پیامی داشت - هم افزایی استراتژیک یک پیشنهاد برد-برد برای دو طرف در میان تغییر چشم انداز ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک در پی جنگ اوکراین و نظم جدید جهانی است .

قبل از اینکه دولت **ترامپ** تحریم‌ها علیه ایران را در سال « ۲۰۱۸ » با زگرداند، نفت ایران نزدیک به (۱۱) درصد از کل سبد نفتی **هند** را تشکیل می‌داد. با این حال، **دهلی نو** تحت فشار ایالات متحده خم شد و واردات نفت از تهران را متوقف کرد، اقدامی که مانع همکاری آنها در سایر مناطق استراتژیک شد .

سه سال بعد، در بحبوحه تغییر سریع دینامیک قدرت ژئوپلیتیک و پایان «دوران جهان تک قطبی»، همانطور که **ولادیمیر پوتین**، رئیس جمهور روسیه در ژوئن اعلام کرد، هند مشتاق به تنظیم مجدد روابط خود با ایران، یک متحد سنتی، شده است. در بحبوحه بحران انرژی که جهان را فرا گرفته است .

شایان ذکر است که **روسیه** در ماه اکتبر با عرضه (935556) بشکه نفت خام در روز به بزرگترین تامین کننده نفت **هند** تبدیل شد، بر اساس گزارش ردياب محموله انرژی Vortexa که 22 درصد از کل واردات نفت خام این کشور وابسته به انرژی را تشکیل می‌دهد، پیش از عراق. 20.5 درصد و عربستان 16 درصد بود.

ایران به عنوان تامین کننده انرژی جایگزین

روزنامه گهواره از منابعی در تهران و دهلی نو دریافت که در مواجهه با تقاضای فزاینده برای نفت و گاز در بحبوحه بحران جهانی انرژی و کاهش اخیر نفت اوپک پلاس، **هند** اکنون به نظر می‌رسد آماده از سرگیری واردات نفت از **ایران** است و تحریم‌های آمریکا را به چالش می‌کشد . جالب اینجا است که **هاردیپ پوری** وزیر نفت **هند** در جریان سفر خود به واشنگتن در ماه اکتبر به این موضوع اشاره کرد و گفت که **دهلی نو** از هر کجا که لازم باشد نفت می‌خرد. هماهنگی‌ها در حال حاضر به رغم فشارهای شدید ایالات متحده، نفت را به **هند** ارسال می‌کند .

در حال حاضر مذاکراتی بین **هند** و **ونزوئلا** به ویژه با کاهش تحریم‌های نفتی آمریکا علیه **کاراکاس** در جریان است. این امر به طور گسترده، دریچه‌ای از فرصت را برای **هند** و **ایران** باز کرده است تا تجارت انرژی خود را احیا کنند. خبر خوب این است که هر دو طرف علاقه مند به نظر می‌رسند .

ایران آمادگی خود را برای از سرگیری تجارت انرژی با **هند** اعلام کرده است. ماه گذشته، **ایرج الهی**، سفیر تازه منصوب شده ایران در **دهلی نو**، اعلام کرد که ایران مایل است نفت خام ارزان قیمتی را در اختیار **هند** قرار دهد تا امنیت انرژی این کشور تضمین شود، چیزی که مقامات ارشد **هند** در ماه‌های اخیر از آن به عنوان اولویت دولت یاد کرده اند.

یک پیشنهاد برد-برد

در سال‌های 2018-2019، **هند** به ارزش 12.11 میلیارد دلار نفت خام از **ایران** خریداری کرد که پس از پایان دوره معافیت کاهش قابل توجه (SRE) در ماه مه 2019 به صفر رسید. به همین ترتیب، تجارت بین دو کشور از 17.3 میلیارد دلار در سال 2018-2019 به 4.77 میلیارد دلار در

سال 2019-2020 کاهش یافته است. اگرچه در نهایت نتوانست به اهداف خود دست یابد، اما کمپین «فشار حداکثری» واشنگتن تأثیر منفی بر روابط **هند و ایران** داشت.

با این حال، روابط از آن زمان به طور قابل توجهی بهبود یافته است، همانطور که **باقری کنی** به مطبوعات **هند** گفت که جمهوری اسلامی آماده است تا نیازهای رو به رشد انرژی کشور را تأمین کند، در حالی که **هند** به نوبه خود می‌تواند به امنیت غذایی **ایران** به عنوان یک تولیدکننده عمده مواد غذایی کمک کند.

به گفته وی، این به تقویت روند چندجانبه‌گرایی در نظام بین‌الملل کمک می‌کند، که اساساً به معنای مرگ یکجانبه‌گرایی آمریکا بیش از سه دهه پس از پایان جنگ سرد و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق است که راه را برای عصر دنیای تک قطبی.

سه‌سینی حیدر، سردبیر امور دیپلماتیک **هندو** و تحلیلگر برجسته **هندی**، سفر **باقری کنی** به **هند** را "مهم" خواند و گفت: "این نشان دهنده تعهد به روابط **هند و ایران** توسط هر دو دولت علیرغم شکاف‌های ژئوپلیتیکی در جهان در موضوعاتی مانند جنگ اوکراین است.

با تحریم‌های آمریکا مجازات شد:

حیدر نفت خام **ایران** را شیرین‌تر، سبک‌تر، ارزان‌تر و راحت‌تر از سایر گزینه‌ها برای حمل به **هند** توصیف کرد و تصمیم دولت **هند** برای کاهش واردات **ایران** را «غیرمنطقی» خواند. او به The Cradle گفت: «این غیرمنطقی بود که دولت مودی واردات نفت **هند** را از **ایران** تحت تهدید دولت ترامپ لغو کرد و اگر آنها تصمیم به بازگرداندن تجارت نفت بین دو کشور بگیرند، منطقی است.

حیدر گفت باید دید که آیا دولت مودی مایل به از سرگیری واردات نفت از **ایران** خواهد بود، "علیرغم چندین سیگنال مبنی بر اینکه هر دو طرف در حال بررسی گزینه‌های خود هستند"، به ویژه پس از آخرین تحریم‌ها علیه یک شرکت **هندی** که نفت **ایران** را حمل می‌کند.

شرکت **Tibalaji Petrochem Private Limited** در بمبئی در اواخر سپتامبر به دلیل ارسال محصولات پتروشیمی **ایران** به چین تحریم شد. این اولین بار بود که یک شرکت **هندی** به دلیل معامله با **ایران** از سوی آمریکا تحریم شد.

باقری کنی در دیدار با وینای موهان کواترا همتای **هندی** خود به «ضرورت» همکاری‌های منطقه‌ای بین دو کشور اشاره کرد و گفت: این همکاری‌ها فرصت سوءاستفاده از عدم همکاری را از خارجی‌ها می‌گیرد.

این احساسات متقابل بود زیرا سخنگوی وزارت امور خارجه **هند** در بیانیه‌ای پس از دیدار با **کانی با کواترا** گفت که دو مقام در مورد روابط دوجانبه از جمله توسعه بندر چابهار و مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی مورد علاقه دوجانبه گفتگو کردند.

زمان تقویت روابط

به گفته ناظران، اکنون زمان آن فرا رسیده است که دو طرف روابط دوجانبه و همکاری‌های چندجانبه را تقویت کنند و تهران با توجه به روابط نزدیکی با سازمان همکاری‌های شانگهای (SCO) و همچنین گروه **بریکس**، به عضویت کامل در خواهد آمد. روسیه و چین.

علیرغم چالش‌های موجود، **ایران** و **هند** در تجارت و اتصال منافع مشترک دارند. عضویت کامل **ایران** در سازمان همکاری شانگهای می‌تواند دو طرف را به تمرکز بیشتر بر روی پروژه‌های ارتباطی مانند **بندر چابهار**، که با کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شمال - جنوب (INSTC)، شبکه چند حالته کشتی‌ها، ریلی و جاده‌ای برای جابه‌جایی کالا بین **هند** وصل می‌شود، ترغیب کند و **ایران** در میان سایر کشورها.

هند و **ایران** نیازهای تجاری مهمی از جمله در حبوبات و کالاهای گندم و همچنین ذخایر نفت دارند. **حیدر** توضیح داد که تعامل اتصال برای هند از طریق چابهار و از طریق INSTC بسیار مهم است.

نکته مهم این است که در سال‌های اخیر، **بندر چابهار** در جنوب شرقی استان سیستان و بلوچستان **ایران** به عنوان یکی از زمینه‌های کلیدی همکاری بین **تهران** و **دهلی نو** مطرح شده است که دسترسی هند را از طریق **ایران** به **افغانستان** و آسیای مرکزی فراهم می‌کند و به اتکای **هند** به رقیب اصلی پاکستان پایان می‌دهد.

.. **رضالحسن لاسکار**، سردبیر امور خارجی **هندوستان تایمز**، می‌گوید که بندر استراتژیک «پس از استفاده روزافزون از آن مهم تر شده است» اما «این بندر باید به شبکه راه‌آهن **ایران** متصل شود.» در حالی که قطعه اول خط ریلی **زاهدان - چابهار** رو به اتمام است، منابع رسمی در تهران گفتند که توافق دو طرف برای ساخت این خط ریلی به طول 628 کیلومتر (390 مایل) به دلیل عدم تمایل **دهلی نو** با «موانع جدی» مواجه شده است. از ترس تحریم‌های آمریکا شروع به کار کنید. **حیدر** به گهواره گفت: علیرغم روابط نزدیک هند با آمریکا و اسرائیل، تصمیم این کشور برای ایجاد روابط راهبردی با ایران و پروژه‌های ویژه ایران به هند مانند بندر چابهار علیرغم روابطش با چین، همواره یادآور این رابطه ویژه است.

نقشه کریدور حمل و نقل بین‌المللی شمال-جنوب (INSTC)

همکاری مشترک با پکن و مسکو

منابعی در **تهران** و **دهلی نو** گفتند که در سفر **باقری کنی** به **دهلی نو**، استفاده از مبادلات **روپیه - ریال** نیز "به طور جدی" مورد توجه قرار گرفت و هر دو طرف توافق کردند که سازوکار

با نکی که به غرب گره نخورده است، کلید تقویت روند چند جانبه گرایی است. و راه را برای از سرگیری تجارت هموار می کند.

لاسکار از هندوستان تا یمز تا یید کرد که دیپلمات ارشد **ایرانی** "پیشنهاد **ایران** برای از سرگیری عرضه نفت را تکرار کرد و موضوع تجارت با ارزهای ملی را مطرح کرد."

تغییر چشم انداز ژئوپلیتیکی در پی سازوکارهای رو به رشد ضد غربی، از جمله سازمان همکاری شانگهای و بریکس، به رهبری **چین** و **روسیه**، احتمالاً باعث افزایش همکاری بین **تهران** و **دهلی نو** خواهد شد.

با این حال، **لاسکار** معتقد است که سازمان همکاری شانگهای در سال های اخیر، «عمدتاً به دلیل تنش ها با **چین**»، گروه مهمی برای **هند** نبوده است و می افزاید که بزرگ ترین نگرانی **هند** در مورد گسترش **برجام** این است که «نباید به یک گروه تبدیل شود. گروه بندی **چین** محور»، زیربنای تنش های **چین و هند**.

در همین حال، **روسیه** به عنوان متحد مشترک **هند و ایران** باقی مانده است، که مشهود است در **مسکو و دهلی نو** به دنبال افزایش تجارت از طریق تهران در امتداد - INSTC مسیر استراتژیکی که از آغاز جنگ اوکراین اهمیت فوق العاده ای پیدا کرده است.

بر اساس گزارش های رسانه های هندی، تصمیم برای تقویت تجارت INSTC در سفر **باقری کنی** به **هند** در دستورکار قرار گرفت، زیرا **روسیه** اکنون در نظر دارد در **بندر چابهار** سرمایه گذاری کند. به گفته منابع، جنگ در اوکراین در مذاکرات **باقری کنی** با مقامات **هندی** نیز نقش برجسته ای داشته است. هر دو طرف در مورد حفظ "موضع بی طرف" در مورد جنگ و افزایش تعامل با **مسکو** توافق کردند.

یک دیپلمات ایرانی مستقر در جنوب آسیا به **The Cradle** گفت: «روسیه تغییر دهنده بازی جدید در منطقه است، به ویژه پس از تنظیم مجدد مراکز قدرت، و این خبر خوبی برای روابط **هند و ایران** است».

چند سطر در مورد نویسنده:

سید ظفر مهدی سردبیر و وبلاگ نویس ساکن تهران با بیش از یک دهه تجربه است. او به طور گسترده از کشمیر، هند، پاکستان، افغانستان و ایران برای نشریات برجسته در سراسر جهان گزارش داده است.

----- با احترام «2022-12-05»